

Poselství Štěpána Trochty poutníkům na zdislavské pouti v Jablonném 26. května 1968

Tento svůj text zaslal Štěpán Trochta poutníkům, kteří se 26. května 1968 zúčastnili zdislavské poutě v Jablonném v Podještědí. Sám se jí ještě nemohl zúčastnit, protože v rámci „obrodných procesů“ roku 1968 čekal na formální zrušení svého odsouzení a udělení tzv. státního souhlasu, k čemuž došlo až v srpnu toho roku. Přesto cítil potřebu oslovit věřící své diecéze a další poutníky, ostatně o jeho návrat do Litoměřic usilovali již od března 1968 kněží jeho diecéze. Klíčovým tématem promluvy je tehdy ještě blahoslavená Zdislava z Lemberka, o jejíž kanonizaci Trochta ve spolupráci s dominikány již od konce 40. let usiloval a jejíž odkaz také zásadním způsobem aktualizovat, když ji označoval jako „patronku našeho pohraničí“ a připodobňoval její příchod do severních Čech příchodu nových obyvatel do těchto oblastí po roce 1945. I její další vtahování do tehdejších poměrů, třeba její vztáhnutí ke katechetické či charitativní činnosti i dílu koncilové obnovy, nás může zaujmout také dnes.

Poselství Otce biskupa, které poslal prostřednictvím P. Ambrože Svatoše účastníkům pouti ke hrobu bl. Zdislavy, která se konala v neděli 26. května 1968 v Jablonném v Podještědí.

*Veledůstojný milý Otče provinciále,
drazí poutníci!*

Děkuji Vám za Vaše milé pozvání na letošní jablonskou pouč k blahoslavené Zdislavě, paní svátého života, patronce našeho pohraničí. Nemusím Vás ujišťovat o tom, jak rád bych se této letošní pouti do Jablonného zúčastnil. Vždyť je Vám známa moje láska i úcta k této světici, která se již tolikrát osvědčila v osudových chvílích mého života co dobrá a spolehlivá Přímluvkyně. Měl bych ji za co prosit a hlavně za co děkovat.

Nebude-li mi však udělen do té doby státní souhlas k výkonu mého úřadu, přinesu tu oběť a odřeknu si radost z účasti na této národní pouti a setkání s drahými poutníky, abych ničeho nepokazil. Vždyť trpělivost se také líbí Bohu, je záslužná a přinese časem své ovoce.

V takovém případě prosím, aby byly drahým poutníkům tlumočeny mé otcovské upřímné a srdečné pozdravy spolu s ujištěním, že jsem tam v duchu s nimi intimně spojen ve vroucích modlitbách. Prosím je také, aby při letošní pouti pamatovali zcela zvláštním způsobem na svého biskupa a vyprosili mu příznivé vyřešení jeho nynějšího nevyjasněného postavení, a to tak, aby odpovídalo co nejlépe vůli Boží, spáse svěřených duší, zájmům diecéze i mému osobnímu duchovnímu prospěchu.

Drahým poutníkům pak vzkazují toto poselství.

I/ Výzva k úsilí o svatořečení blahoslavené Zdislavy

Středověk se vyznačoval všeobecně opravdovou vírou, křesťanskou názorovou harmonií a duchovní jednotou. Této víře a náboženskému přesvědčení neodpovídalo však vždy mravní jednání křesťanů. Namnoze byl snad patrný v duších lidí ještě i určitý vliv pohanských návyků. Avšak i sama feudální společnost, vedená mnohdy despotickými vládci a vystavená častým drobným válkám, způsobovala, že se v té době i ti, kdož se hlásili ke křesťanství, dopouštěli i mnohých krutostí. Lidé podníceni ideály křesťanství byli sice schopni i velkých mimořádných obětí, ale celkový charakter této doby byl přece jen drsný. Tak tomu bylo všude. Tak tomu bylo zvláště u nás.

Toto období; přesněji dvanácté, třinácté a část čtrnáctého století dalo však lidstvu a církvi několik význačných svátých žen, znamenitých matek a manželek, které ovlivnily duchovně a mravně silně své nejbližší i širší prostředí a vtiskly duchovní tvářnost svému údobí. Svým ušlechtilým zjevem a příkladem i svojí apoštolskou činností a vlivem v kruhu rodinném i v širším, ba často i v celonárodním měřítku, působily mimořádným způsobem na zušlechťení

mravů svého okolí a zduchovnění vnějškového křesťanství. Jejich působení mělo nemalý vliv na duchovní obrodu a mravní povznesení středověké společnosti.

Aniž bych zacházel daleko, pozastavím se jen u našich nejbližších sousedů, s nimiž nás poutaly silné duchovní svazky. Naši bratři Poláci mají svou svátou Hedviku, Uhry mely svou svátou Alžbětu.

Ani my jsme nezůstali v tomto ohledu pozadu; Máme svou blahoslavenou Zdislavu, příkladnou ženu a matku, která svou svatostí a duchovním vlivem i významem nezůstává nijak pozadu za jmenovanými světlicemi.

Zůstala však pozadu v tom, že nebyla ještě svatořečena. To není ovšem vina její, to je spíš vina naše, vina našeho národa, že jsme se o své svaté dosti a včas nestarali. Snad nás může částečně omluvit, že jsme se pro nepřízeň doby o ně ani dost dobře postarat nemohli. Tento národní dluh je třeba vyrovnat. Je třeba na něj myslet právě v přítomná době a ničeho nezanedbat. Je dobré uvědomit si tuto povinnost nejen vůči blahoslavené Zdislavě, nýbrž i vůči jiným našim světcům, které jsme ke škodě naší národní cti zanedbali.

Draží poutníci! Snažte se odčinit tento dluh obětavým šířením kultu blahoslavené Zdislavy a doporučujte všude důvěru v její přímlovu!

Zvláště modlitbou ve svých těžkostech, nemocích a bolestech dožadujte se její přímlovy, vyproste na ní záznaky!

Tím uspíšíte její svatořečení a přičiníte se, aby v koruně národních světců zaplál její drahokam novým leskem jedinečné krásy a přitažlivosti. Považujte oživení jejího kultu a uspíšení jejího svatořečení za součást obrodného duchovního procesu.

2/ Bl. Zdislava – symbol svornosti, sbratření a jednoty národa

Blahoslavená Zdislava pochází ze západní Moravy, kde strávila polovinu svého svátého života. Sňatkem s panem Havlem se dostala do severních Čech, které posvětila svým životem a smrtí roku 1252. Stala se tak duchovním poutem českého národa v jeho sbratření, symbolem duchovního splynutí synů a dcer Čech i Moravy v jednu národní rodinu. Stala se záštitou a zárukou této jednoty i pro budoucnost.

Modlete se k ní, aby vyprošovala i v přítomné době českému národu svornost, jednotu a vzájemnou důvěru všech jeho složek.

Ať se obnoví opět na její přímlovu hluboká vzájemnost, důvěra a láska, ač pookřeje duše národa, ač zájem a úsilí o národní blaho duchovní i hmotné stane se opět ozdobou našeho národního charakteru a odvaha k obětem a odpuštění záležitostí jeho cti.

3/ Bl. Zdislava – záštita morálního života v pohraničí

Blahoslavená Zdislava se usadila na Lemberku. Vzděláním, duchovní hloubkou a svatostí života přesahovala daleko své prostředí a vyzářovala svůj mravní a duchovní vliv do nejširšího okolí. Chápajíc dobře potřeby své doby, nechala se strhnout tehdejší obrodnou silou spirituality svátého Otce Dominika, jež byla v té době pro národ velkým duchovním přínosem.

Dala vznik klášteru Otců dominikánů v Jablonném a postavila tam chrám svátého Vavřince, v němž byly později uloženy i její posvátné ostatky, k nimž zbožně putujete. Jablonné se tak stalo střediskem obrodného duchovního prolínání do této části severních Čech i do širokého okolí.

Proste blahoslavenou Zdislavu, aby byla i dnes dobrou a spolehlivou patronkou našeho severního pohraničí, neboť toho potřebuje. Kéž pod její záštitou, jejím příkladem a na její přímlovu zmizí co nejdříve všechny tamní morální i hmotné nesnáze a dostaví se brzy duchovní rozkvět i hmotný blahobyť, všeobecné smíření a spokojenost. Ať ochotná spolupráce všech vytvoří podmínky pro radostné soužití všech obyvatel našeho pohraničí, ať vyprosí všem lidem dobré vůle, aby si vzájemně podali ruce, měli se rádi a spolupracovali svorně na přípravě lepších zítřků jako členové jedné příkladné rodiny.

4/ Bl. Zdislava – vzor křesťanských rodin

Blahoslavená Zdislava byla především dobrou manželkou a příkladnou matkou. Jemným citem, živěným ze zdrojů víry a milosti, zušlechťovala znova a znova svého manžela Havla, vracejícího se s polí válečných a posvěcovala jej v příkladném teplém prostředí rodinného krbu. Slovem i příkladem vedla své děti k dokonalosti lidské i křesťanské – a uschopňovala je k růstu v lásce k Bohu i k bližnímu a ve ctnostech.

Proste ji zvláště naléhavě, aby se stala dnes, kdy rodiny a manželství procházejí těžkou krizí, svou přímluvou i příkladem záchranou našich křesťanských rodin a záštitou dobré výchovy naší mládeže.

Modlete se k ní úpěnlivě, aby vyprosila našim mužům statečnost i duševní sílu a ženám a nutkám takovou odhodlanost k oběti a lásce, aby se naše křesťanské rodiny staly jejím přičiněním opět základní obrodnou silou celého našeho národního života.

5/ Bl. Zdislava – apoštolka víry a iniciátorka sociální a charitní práce

Blahoslavená Zdislava čerpala svou životní sílu z hluboké víry, ze svátostí a z života podle přikázání Božích. Ale víra bez skutků je mrtva. Toto chápala dohře naše světice, a proto se stala i apoštolkou náboženské výchovy i výuky a iniciátorkou sociální a charitní práce. Nespokojila se s tím, že dala dobrou náboženskou výuku a výchovu svým dětem. Pečovala o náboženské vzdělání a poučení také u své čeledi, vyučovala pravdám svaté víry a povzbuzovala k životu dle víry také děti svých služebných, poddaných a pracujících v okolí Lemberka. Stala se apoštolkou – řekněme takovou laickou katechetkou – svého prostředí, šíříc a prohlubujíc náboženské poznání a život podle víry a přikázání v blízkém i vzdálenějším okolí.

Obraťme se na ni, aby vyprosila i nám takovou apoštolskou horlivost a ochotu spolupracovat na šíření a prohlubování náboženského poznání a křesťanského života, jak je to přáním druhého vatikánského koncilu. Proste ji, aby svou přímluvou dosáhla i toho, že se přihlásí mnoho obětavých laiků k spolupráci na díle duchovní obnovy, vždyť jen křesťanství opravdová a schopné oběti vytvoří podmínky nejen pro mravní obrodu Církve Kristovy, nýbrž ji uschopní státi se nejučinnějším pomocníkem v budování i hmotného blahobytu našich národů a našeho státu, což si všichni upřímně přejeme.

6/ – Bl. Zdislava – patronka apoštolského díla koncilové obnovy v litoměřické diecési

Blahoslavená Zdislava konala velký apoštolát křesťanské lásky a sociální pomoci v nejširším měřítku. Víme, že pečovala o chudé, nemocné i žebráky. Všichni potřební nalézali útočiště i záchranu a bohatou hmotnou i mravní pomoc u paní na Lemberku, Usilovala o zlepšení životních podmínek pracujících na statcích svého manžela a o blaho jeho poddaných. Konala pokorně dobré skutky všude, kde toho bylo potřebí.

Nezdráhala se ani věnovat bohatou podporu a prostředky na výstavbu kláštera a chrámu v Jablonném, které se mělo stát střediskem vyšší civilisace a křesťanské duchovní kultury a mravního povznesení v severních Čechách. Ano, napomáhala uskutečnění tohoto díla i svou osobní prací a osobní účastí na výstavbě jablonského duchovního střediska jako pravá spolupracovnice na díle spásy.

Draží ctitelé blahoslavené Zdislavy! Prosim vás snažně, mějte i vy otevřené srdce pro všechny duchovní i hmotné potřeby bližního a neodmítejte pomoci všude tam, kde je toho zapotřebí. Je nutno míti porozumění a zájem o všechno, co může zlepšit všeobecné životní podmínky našeho drahého lidu. Nevyhýbejte se v tomto směru poctivě spolupráci. Dobrou příležitostí je vám i podpora „České katolické charity“. Je nyní opravdu „katolická“ a napomáhá obětavě a účinně dobrovolným konáním dobrých skutků mnohým, o něž by jinak nebylo postaráno. Vždyť konání dobra je nezbytným výrazem náboženského života, který by bez n ho byl chudým. A při tom je i účinnou pomocí státní sociální péči.

Stejně tak potřebují vaší pomoci různá pastorační zařízení, jež zamýšlí uvést v život Dílo koncilové obnovy. Na vaši pomoc čeká i záchrana kostelů, církevních objektů a vzácných náboženských památek.

V tom všem vám může a má být zářným příkladem blahoslavená Zdislava. Účinnost jejího příkladu sahá až do dnešní doby. Proto svěřuji naše „Diecesní dílo koncilové obnovy“ její přímlově a záštitě. Ona budiž v litoměřické diecesi spolehlivou Patronkou apoštolského díla koncilové obnovy, které bylo založeno dne 14. května t.r. na posvátném Velehradě.

Utíkejme se k ní s důvěrou, aby nám vyprosila odhodlání budovat toto nadějně dílo duchovní obnovy i osobním přičiněním, všestrannou obětí a účinnou pomocí všude tam, kde toho bude potřebí, Námahy a oběti nás nesmí odstrašovat. Právě naopak. Jen tak se staneme opravdovými následovníky a ctiteli blahoslavené Zdislavy a zasloužíme si její přímlovu, čím větší bude naše ochota, tím účinnější bude její přímlova.

Závěr

Naše milá paní blahoslavená Zdislava rozvíjela promyšleně svůj bohatý apoštolát v podmínkách 13. století. Její příklad nepřestal být ni pro nás aktuální. Můžeme se jím nadchnout a následovat ho i v dnešní době a v dnešních podmínkách, Je naším úkolem nalézt nejlepší způsob, jak následovat jejího příkladu pastorační horlivostí i v době přítomné a v našich zvláštních potřebách. Styl práce a přístupu k lidem bude muset být přizpůsoben současným potřebám a mentalitě dnešního člověka, avšak duch, z něhož čerpají sílu a nadšení apoštolské duše, je v každé době stejný. Je to duch Kristův, duch oběti. Ten vyžaduje vždy mnoho ctností, zvláště vytrvalost, trpělivost, obětavost, svornost, nadšení a křesťanskou důvěru, především však mnoho lásky, po které žíznily duše v každém dějinném údobí. Po této nezištné, upřímné, vše objímající a odpouštějící lásce prahne především dnešní lidstvo více než kdykoli dříve a jedině v ní je jeho záchrana.

Abyste našli dost síly a odhodlanosti k takovému apoštolátu, založenému na obětavé lásce, nechte se vést příkladem a posilovat přímlovou blahoslavené Paní Zdislavy. Aby vám vyprosila všechny potřebné ctnosti a opravdového apoštolského ducha, k tomu vám posílám své zcela zvláštní požehnání.

Požehnej vás všemohoucí Bůh + Otec + i Syn + i Duch svátý. Amen.

*+ Štěpán Trocha
biskup litoměřický*

V Radvanově dne 23. května na Slavnost Nanebevstoupení Páně, L.P. 1968